

Предлагач: Група пратеници

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК
ПО СКРАТЕНА ПОСТАПКА

С к о п ј е,
февруари 2025 година

Д О:
ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОБРАНИЕТО
НА РЕПУБЛИКА С. МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 71 став 1 од Уставот на Република С. Македонија и член 139, член 144 и член 175 од Деловникот на Собранието на Република С. Македонија, Ви поднесуваме *Предлог на закон за дополнување на Кривичниот законик, по скратена постапка.*

Пратеници:

Димитар Апасиев _____

Борислав Крмов _____

Реџеп Исмаил _____

Јована Мојсоска _____

Амар Мециновиќ _____

Сашко Јанчев _____

В О В Е Д

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Согласно Уставот на РМ (1991), секој е должен да ги почитува Уставот и законите, вклучувајќи ги носителите на извршната, законодавната власт и судската власт, во склад со уставните начела на владеење на правото и еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите.

Судската власт како посебна е задолжена за заштита на правата и слободите на граѓаните, за непочитувањето на Уставот и законите.

Со *Законот за судовите* е утврдено дека никој не е изземен од постапка пред суд, освен кога со Уставот и со меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот се утврдени случаи на имунитет.

Судската власт има клучна улога во обезбедувањето на владеењето на правото. Од судиите се очекува да ги применуваат законите објективно и независно, но истовремено и да носат одлуки во согласност со позитивното право.

Судиите се последниот филтер на правдата. Доколку тие свесно ги кршат законите, тоа директно го поткопува правниот систем и довербата на граѓаните во судството.

Судиите се луѓе и во одредени случаи не се имуни на кршење на законот што доведува до правна несигурност, повреда на правата на странките и нарушување на довербата во судството.

И покрај есенцијалната улога на судиската функција во остварување на целта за заштита на правата на граѓаните, Кривичниот законик, не предвидува кривично дело кое го санкционира самото „кршење на законот“ од страна на судија при донесување одлуки.

Во случај на побарана судска заштита на правата, постојат одредби кои само делумно го штитат граѓанинот од злоупотреби на судската власт – како што се: „Злоупотреба на службена положба“ (член 353), „Несовесно вршење на службата“ (член 353-в) или „Примање поткуп“ (член 357), а пак предизвиканата штета која треба да се надомести поради незаконито работење од страна на судијата е должност на државата.

Уставот, гарантирајќи ја независноста и самостојноста на судството, на судиите им признава имунитет, кој се однесува на евентуална заштита од изрекување на мерка притвор при поведена постапка за извршено кривично дело

во вршење на судиската функција, а не и на непостоење на никаква можна одговорност кај судијата (т.н. апсолутна неодговорност и неказнивост).

Кривичниот законик под поимот „службено лице“ сторител на кривично дело го поименува и избраното или именуваното лице во судовите, како и лица кои постојано или повремено вршат служба во овие органи, но сепак не постои посебно кривично дело кое ги санкционира злоупотребите на судиската функција во текот на судска постапка, што пак остава правна празнина во која судиите можат да манипулираат и коруптивно ја злоупотребуваат својата функција.

Кривичното законодавство на Република Македонија, како континуитет на СФР Југославија, со цел спречување на корупцијата и незаконитото работење во судството, сè до 1996 година го криминализираше незаконитото работење на судиите и судиите - поротници, чијшто резултат беше незабележително коруптивно дејствие од страна на истите лица.

Од 1996 година до денес, декриминализацијата на истото ја доведува во прашање гарантираната заштита на граѓаните при остварувањето на своите права и слободи, како и изложеноста на правосудните органи на корупција за која низ изминатите години посочува меѓународната заедница, што на крај резултира со значително низок процент на доверба кај граѓаните, која според спроведените анкети во јавноста изнесува само 2%.

Имајќи ја предвид намалената доверба во правосудството, заштитата на правата и слободите на граѓаните, препораките на меѓународната заедница за борба со корупцијата во судството и практиката на санкционирање на судиите во земјите од регионот сметаме дека е потребна оваа измена на македонскиот Кривичен законик.

Дотолку повеќе, компаративната споредбено-правна анализа на законодавствата од регионот, покажува дека скоро сите екс-ју републики го имаат ова или слично кривично дело во своите правни системи, слично како и законодавствата на Австрија, Германија и други држави-членки на Европската унија и на Советот на Европа.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Предлог-законот е заснован на истите начела на кои се заснова основниот текст на Кривичниот законик.

Предложеното решение е во насока на зајакнување на владеење на правото, правната сигурност и заштита на правата на странките во постапката.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Предложениот закон не предизвикува негативни финансиски импликации врз Буџетот на Република С. Македонија и другите јавни финансиски средства.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведување на предложениот закон не се потребни финансиски средства од Буџетот на Република С. Македонија.

V. СКРАТЕНА ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Врз основа на член 175, став 1, алинеја 1 од *Деловникот на Собранието на Република С. Македонија*, имајќи во предвид дека не се работи за сложена или обемна измена на законот, предлагаме Собранието да расправа по Предлогот на закон за дополнување на Кривичниот законик – по скратена постапка.

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК

Член 1

Во Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1996; 80/1999; 48/2001; 4/2002; 16/2002; 43/2003; 19/2004; 40/2004; 81/2005; 50/2006; 60/2006; 73/2006; 87/2007; 7/2008; 139/2008; 114/2009; 51/2011; 51/2011; 135/2011; 185/2011; 142/2012; 143/2012; 166/2012; 55/2013; 82/2013; 14/2014; 27/2014; 28/2014; 41/2014; 41/2014; 115/2014; 132/2014; 160/2014; 199/2014; 196/2015; 226/2015; 97/2017; 170/2017; 248/2018; 36/2023; 188/2023;), по членот 353-в се додава нов наслов и нов член 353-г кој гласи:

„Кршење на законот од страна на судија

Член 353-г

(1) Судија или судија-поротник, кој во судска постапка со намера за друг да прибави некаква корист или да му нанесе некаква штета ќе донесе незаконит акт или на друг начин ќе го прекрши законот – ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

(2) Ако со делото од став (1) е прибавена значителна имотна корист или е предизвикана значителна штета, ќе се казни со затвор од три до десет години.“

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

О Б Р А З Л О Ж Е Н И Е

НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ - ЗАКОНОТ

Предлог на законот за дополнување на Кривичниот законик содржи два члена:

Членот 1 предвидува дополнување на Кривичниот законик со нов член 353-в и ново кривично дело „Кршење на законот од страна на судија“, како посебно кривично дело сместено во Глава XXX „Кривични дела против службената должност“, со кое се казнува носењето на незаконит акт и преземањето постапки со кои судијата или судијата - поротник во текот на постапката го крши законот со намера друг да стекне имотна корист или да му се нанесе штета.

Членот 2 го уредува влегувањето во сила на овој закон.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Решенијата содржани во одредбите од овој закон се меѓусебно поврзани, истите се однесуваат на иста правна работа и како такви прават правна целина и се применливи.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Предложеното решение ќе ја зајакне независноста и одговорноста на судиите, ќе ја намали правната несигурност и ќе спречи злоупотреби кои во моментов тешко се санкционираат.